

HANDELS- OG SØFARTSMUSEET PÅ KRONBORG

Årbog 2011

Udgivet af SELSKABET HANDELS- OG SØFARTSMUSEETS VENNER

HANDELS- OG SØFARTSMUSEETS ÅRBOG

2011-udgaven er bind 70 i rækken af museets årbøger
© Handels- og Søfartsmuseet

Redaktion: Jørgen Selmer, Kåre Lauring, Jørgen
Marcussen og Benjamin Asmussen
Oversættelser: Len Nossell, Maria Schmidt, Benjamin
Asmussen og forfatterne

ISBN 978-87-7015-005-7
ISSN 0085-1418

Grafisk formgivning: Peter Dyrvig Grafisk Design
Bogen er sat med Myriad Pro og ITC Laurel
Trykt hos P. J. Schmidt Grafisk, Vojens

Der kan i årbogen være illustrationer, hvis
rettighedshavere ikke har kunnet findes.
Ved henvendelse til Handels- og Søfartsmuseet vil
kopieringsaftale kunne indgås.

www.maritime-museum.dk

Årbogens forfattere er alene ansvarlige for deres bidrag.
Aftryk af referat af årbogens indhold er tilladt, når
årbogen angives som kilde og et eksemplar af aftrykket
indsendes til Handels- og Søfartsmuseet.
Ved aftryk i større omfang må forfatterens samtykke
indhentes gennem redaktionen.

Bogladepriis kr. 325,00

Forsideillustration:

I efteråret 2011 blev Søfartsmonumentet på Langelinie
genindviet. Monumentet blev oprindeligt rejst af
Dansk Dampskibsrederiforening i 1928 til minde om de
danske søfolk, der mistede livet under 1. verdenskrig.
Tidens tand havde gnavet kraftigt i billedhugger Svend
Rathsacks udhuggede kalksten, og gennem en bevilling
fra fire maritime fonde kunne monumentet genhugges.

Foto: Benjamin Asmussen, H&S.

Register til årbøgerne 1942-61 findes i årbog 1961,
til 1962-66 i årbog 1966,
til 1967-71 i årbog 1971,
til 1972-76 i årbog 1976,
til 1977-81 i årbog 1982,
til 1982-86 i årbog 1986,
til 1987-91 i årbog 1991,
til 1992-96 i årbog 1997,
til 1997-01 i årbog 2002,
til 2002-06 i årbog 2007,
og næste femårsregister vil fremkomme i årbog 2012.

Front cover picture:

In the autumn of 2011, the Monument to Mariners at
the Langelinie pier in Copenhagen was reinaugurated.
The monument was originally erected by the Danish
Steamship Owners Association in 1928 in honor of the
Danish sailors that lost their lives during World War I.
Time had taken its toll on the work of the sculptor Svend
Rathsack, and thanks to a donation from four maritime
funds, the reliefs were recarved.

Photo: Benjamin Asmussen, DMM.

Indhold

<i>Forord</i>	5
<i>Jens Peter Munk</i>	
“At gøre sin Pligt, om saa Døden træder i Vejen” Søfartsmonumentet på Langelinie	7
“To do your duty even when death gets in your way”. The Monument to Mariners	
<i>C.P. Baird</i>	
En hændelse i udeflåden	43
An incident in the foreign fleet	
<i>Kåre Lauring</i>	
Fra underskud til forbud Den danske slavehandel 1781-1807	61
From loss to prohibition The Danish slave trade 1781-1807	
<i>Trine Halle</i>	
Fortællingen om en sømandsfamilie	115
The tale of a Danish seafaring family	

Årsberetning 2011 for Handels- og Søfartsmuseet	135
Selskabet Handels- og Søfartsmuseets Venner – Beretning 2010-2011	155
Selskabet Handels- og Søfartsmuseets Venner – medlemsskab og tilskud	160
Nye medlemmer i Venneselskabet – Firmamedlemmer per 2011	161
Museumsbutikken	165

Forord

Handels- og Søfartsmuseets årbog udkom første gang i 1942, så årbog 2011 er den halvfjerdsenstyvende årbog, udgivet af Selskabet Handels- og Søfartsmuseets Venner.

Jubilæet fejrer vi ved at gøre de mange årbøger tilgængelige på nettet for alle. Takket være en donation fra Venneselskabet er alle årbøger blevet digitaliseret og bliver nu lagt på museets hjemmeside og gjort fuldt søgbare. Herved vil alle søfartshistorisk interesserede, der søger på nettet, kunne blive ledt frem til årbogens artikler, uden selv nødvendigvis at kende årbogens eksistens på forhånd.

Tilgangen til søfartshistorisk viden på museet blev også på anden vis styrket i 2011, idet det blev besluttet at overføre de kulturhistoriske dele af bogsamlingen på Søfartens Bibliotek til museets bibliotek, som konsekvens af, at Søfartens Bibliotek har fået frataget sine bevillinger.

Museet har i 2011 først og fremmest været fokuseret på forarbejderne til Danmarks nye søfartsmuseum, der er under opførelse omkring den gamle tørdok fra det tidl. Helsingør Skibsværft. Det nye museums store udstillingsprojekt gennemføres sammen med udstillingsarkitekterne Kossmann.dejong, Amsterdam. Parallelt med dette er samarbejde og koordine-

ring med Maritim Museums Byg ApS, der står for opførelsen af det nye museum tegnet af BIG – Bjarke Ingels Group, blevet intensiveret i takt med, at byggeriet skrider hurtigt frem.

2011 blev også året, hvor museet fik vedtaget nyt navn, logo og designprogram udviklet i samarbejde med branding- og designbureauet e-Types.

Alt sammen er det aktiviteter, der har bragt museet store skridt nærmere den forventede åbning af det nye museum for publikum i 2013.

Det nye museums udstillinger vil tage fat i mange væsentlige temaer i søfartshistorien og dette års årbog følger trop med en række artikler, der er med til at belyse nogle af disse temaer.

Dansk søfarts vilkår under verdenskrigene bliver ét af udstillingstemaerne. Jens Peter Munk skriver om søfartsmonumentet på Langelinie, der blev rejst til minde om danske søfolk, der omkom under 1. verdenskrig. Monumentet blev genindviet i efteråret 2011 efter en omfattende restaurering. De danske krigssejleres bidrag til den allierede krigsindsats under 2. verdenskrig er baggrund for Christian Peter Bairds meget personlige artikel om en dramatisk hændelse, hvor M/S PETER

MÆRSK og en tysk ubåd mødtes en skæbnesvanger morgen den 7. december 1942.

Den danske slavehandel indgår i det nye museum som en væsentlig del af fortællingen om dansk søfart i en globaliseret verden i 1700-tallet. I Kåre Laurings artikel om slavehandlen 1781-1807 bygges videre på sidste årbogs artikel om økonomien bag den danske slavehandel med en artikel, der går tæt på Østersøisk-guineisk Selskab og den anstrengte økonomi bag dette frem til slavehandlens endelige ophør i 1807.

Det nye museum vil lægge vægt på at fortælle den store historie ved hjælp af konkrete personfortællinger. I Trine Halles artikel fortælles om sømandsfamilierne Ginge og Mathiesen, der gennem mere end 150 år gemte

breve, fotografier, dagbøger og logbøger. Det giver mulighed for et unikt indblik i hvordan søfarten har præget en families liv gennem generationer. Familierne har med deres arkiv bidraget til museets samlinger og familiehistorien vil indgå flere steder i udstillingerne.

Museet og Venneselskabet takker årbogens mangeårige redaktionssekretær Jørgen Marcussen, der med årbog 2011 har valgt at takke af efter mange års store og uvurderlige indsats for at sikre kvalitet, økonomi og deadlines i årbogsudgivelsen. Han efterfølges af museumsinspektør Benjamin Asmussen.

Jørgen Selmer

Museumsdirektør